

Տարեկան գինը 10 ռուբլ կէս տարվանը 6 ռուբլ:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

(Խմբագրատանը գրվում են ուղղակի
Тифлис. Редакция „Мусако“

ՄԱՍԿ

Խմբագրատանը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Վաղի կիրակի և առաւօտեան օրերին)

Հայտարարութիւն ընդունվում է ամեն շաբաթ:

Հայտարարութիւնների համար վճարում են
խաւքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական վերջին անցքերը:—Ներքին տե-
սույթի է: Նամակ երևանից: Ներքին լուրերը:—
Արտաքին տեսույթի է: «Մասիս» թղթակ-
ցութիւնը: Պարզապէս հայուհեաց ընկերութիւն:
Թիֆլիսի վիճակը:—Խառն լուրեր:—Յայ-
տարարութիւններ:—Տեղեկացոյց:—Բանասիրա-
կան: Ստեփան և Մանիշակ:

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՑՔԵՐԸ

Եւրոպական զանազան պետու-
թիւնների մամուլը գեռ ևս զբաղ-
ված է գերմանական և աւստրիա-
կան առաջին մինիստրների տե-
սակցութեամբ, որ եղաւ Վիէննա-
յում: Բոլոր լրագիրները միաբե-
րան հաւատացնում են, որ Գեր-
մանիա և Աւստրիա յարձակողա-
կան և պաշտպանողական դաշ-
նադրութիւն են կապել:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍՏԵՓԱՆ ԵՒ ՄԱՆԻՇԱԿ

(Պատկեր)

187...Թուականն էր:

Զմեռն էր: Ձիւնը որ այնպիսի մի ժամանակում
անտուր բան չէր, սիրել էր իր սպիտակ գորգը
փողոցների և տանիքների վրա: Գրտում ցուրտը
այնքան սաստիկ էր որ մինչև անգամ լուսամուտ-
ների ապակիները ծաղիկներով չկարելի էին: Հիւ-
սիսային ձիւնախառն փոթորիկը կարծես այն օրը
չատ ազդել էր Շամախու հասարակութեան վրա,
որ ոչ մի մարդ չէր երևում փողոցներում, ամե-
նայն տեղ լուրջութիւն էր: Օրը կիրակի էր լուսա-
նում, մարդիկ որ այն օրը մի գործ չունէին, մը-
տած իրանց աները վազելում էին բարեկենդանի
անմարտիկ կերակուրները:

Ժամը ուղիղ տասն կը լինէր, երբ խաչիկնեց
Մեխակը առած իր հետ դուռնի բանալիքը ու-
ղում էր գնալ բազար դուռնին աչք անկաւ,
պատահեց զարմանկիղ Սանդուխտին: *)

—Եղբի լինի, Սանդուխտ, ինչ կայ էլի, էս ցըր-
տով էսպէս վաղ ուր ես գնում:

—Եղբի, էս մանր իմ սանահաթը, ես դռնաղ
կանչիկ կիլի, ես ալ աղջիկ ուղիւ ալիս:

—Ելի որ իմանա՞ք վատ չը լինի խո, խոսեց
Մեխակը:

—Եփնամամ պարուն Գաւաթի տղի համար
Սիմոն բէկի աղջկան ուղարկ:

—Գաւաթարը սիւ է հարցրոց Մեխակը:

—Զեռն ճնշիլ, պատասխանեց Սանդուխտը և
հեռացաւ, իսկ Մեխակը ուղղեց իր քայլերը դէ-
պի դուռնի: Սանդուխտը խո Սանդուխտ չէր, մի
կրակի կտոր էր, որտեղ աղջիկ առնել և տալ լի-
նէր առաջին խնամախօսը նա կը լինէր: Փեսա-
ցունքը և հարսնացունքը այսպիսի դէպքում
մեծ դեր չէին խաղում և այնքան ծայր չունէին
որքան Սանդուխտը: Նա մի այսպիսի որս ունէր

*) Զարմանկիղ բառը կը նշանակէ հիւր կանչող
կնամարդ:

Աւստրո-ունգարական լրագրու-
թիւնը, սկզբում, երբ այդ դաշնա-
դրութեան մասին լուր տարածվեց
և երբ այդ լուրը հաստատվեց
իշխան Բիսմարկի Վիէննա գնա-
լով, այդ ժամանակ աւստրո-ուն-
գարական լրագրութիւնը համա-
կրութեամբ և ոգևորութեամբ
վերաբերվեց դէպի այդ դաշնա-
դրութիւնը:

Այժմ, երբ այդ ոգևորութիւնը
անցել է, աւստրիական լրագրու-
թիւնը հաւատացնում է, որ Աւ-
ստրիան դաշնակիցների ընտրու-
թեան վերաբերութեամբ Գերմա-
նիայից աւելի լաւ դրութեան մէջ
է գտնվում, ուրեմն Գերմանիայի
հետ դաշնակցութիւն կապելով
նա չը պէտք է հրաժարիլ այլ
պետութիւնների, մանաւանդ Ֆր-
անսիայի բարեկամութենից: Այն
լրագիրները, որոնք առաջ համոզ-

ված էին, որ Աւստրիայի և Գեր-
մանիայի դաշնակցութիւնը ուղղ-
ված է Ռուսաստանի դէմ և այս
վերջին պետութեան համար վը-
տանգաւոր է, այժմ այն միտք են
յայտնում, որ ճշմարիտ թշա-
մութիւն Գերմանիայի և Ռու-
սաստանի մէջ անկարելի է:

Աւստրիական լրագիրները թըշ-
նամբար վերաբերվում են դէպի
այդ դաշնակցութիւնը: Այսպէս
կարծիքն են յայտնում, որ երկու
պետութիւնների մէջ կայացած
համաձայնութիւնը միայն այն
դէպքում կարող է փոխանգաւոր
չը լինել եթէ պայմանները թոյլ
են տալիս Աւստրո-Ունգարիային
բարեկամական յարաբերութիւններ
ունենալ Ֆրանսիայի և Ռուսաս-
տանի հետ:

Ֆրանսիական «Republique
Française» լրագիրը այն միտքը

չալը կ'որ հնազանդութեամբ և հիւս
հպատակ իրա ծնողներին հարմարեցու
դառաւ Ստեփանին,
որին ոչ ճանաչում էր և ոչ էլ տեսել էր:

Անցել էր այս անցքից մօտաւորապէս երկու
տարի: Մանիշակի տաննէնքս տարին լրանում էր.
նա ինչպէս արեւելքի ծնունդ, չը նայելով իր մա-
նուկ հասակին, կուրծքը բաւականին բարձրացել
էր: Ամբիթիւն էր նա, մի ծանր քար միջոյ ճըն-
շում էր նորա սիրտը և երբ նա առանձնացած
իր խոցում մտածում էր իր ապագայի վրա, կար-
ծես մի ծայր հնչում էր նորա ականջին թէ օտ-
ւոր մի մարդ ինչէր Ստեփանին չը սիրի, եթէ չը
տեսնի նորան, նորան չի գնայ, բայց ամեն մի ան-
գամում մայրը պատասխանում էր նորան այսպիսի
խօսքերով «Հայտարար անամթ, կորէ ծայր, իսկի
երեսումը պատկանա՞ք չէ մնացել, քեզ ինչ քո
նշանած ինչպէս է, քեզ տուել են մի տղայի,
ծայրը կտրի, նստիլ տանը», և բռնեցի ծանրու-
թիւնը վեր էր թափում խեղճ աղջկայ գլխին:

Մի փոքր էլ հայեացք ձգենք պարսն Գաւաթի
և նորա որդի Ստեփանի վրա: Գաւաթը առաջ
մի աղքատ մարդ էր և գործակատար ուրիշի մօտ.
Թէ ինչպէս եղաւ որ բաղդը իր լոյսը ծագեց
նորա վրա, ձեռք ձգեց նա մի քանի հազար ռուբ-
լի, որով սկսեց այդ իր մութի կերպով աշխա-
տած հարստութեան վրա հարստութիւններ դիզել:
Նա էլ նոյն գործակատարը չէր, ստանալով
իր նման մի քանի շահամոլներից ծաղաւ և ազա-
րինա՝ ածականները, ձեռք ձգեց հողաբարձութիւն,
թէպէտ և հողաբարձու եղած ժամանակը հազիւ
երկու անգամ ոտը կոխած լինէր դպրոցի սեռը:
Որդին և հայրը կարծես ընտելեամբ մի խնձոր լի-
նէին կէս արած: Ինչ կերպ որ հայրը ապրում էր,
նորան հետեւում էր և Ստեփանը: Խաւարաւոր հօր
որդին աւելի չը դառաւ իր վարժապետից, նա մը-
նաց նոյն խաւարի մէջ, ուր գտնվում էր և
իր հայրը:

Երկու անգամ պարսն Գաւաթը մտադրվել էր
իր որդու համար աղջիկ առնել հարուստ տներց,
բայց այդ չէր աջողվել նրան: Նա իրան լայաղ չէր
անում աղքատ մարդու աղջիկ ուղել իր որդու
համար, վստահոր մարդ ուղարկեց հաշտարար դա-
տաւոր և մի քանի բէկերի տուն, բայց երկու ան-
գամումն էլ իր ուղարկած մարդին և իրան լաւ
խայտառակելով ճանապարհ էին դրել: Ներքոյ
անգամ փորձեց նա իրան որդու բաղդը մարդ ու-
ղարկելով Սիմոն բէկնեց տուն և այդ աջողվեց

յայտնեց, որ Ֆրանսիան Աւ-
ստրո-Գերմանական դաշնակցու-
թենից երկիւղ կրելու ոչինչ առիթ
չունի և որ դրա պատճառով նա
չը պէտք է բարեկամանայ մի այլ
պետութեան հետ այդ դաշնա-
դրութեան ընդդիմադրելու նպա-
տակով: Այդ լրագրի խօսքով, եր-
կու պետութիւնների համաձայնու-
թիւնը չէր կարող փոխանգաւոր
լինել մինչև անգամ այն դէպքում
եթէ երկու կողմերն էլ չը յայտ-
նէին, որ իրանց համաձայնութե-
նից Ֆրանսիան վախենալու ոչինչ
չունի:

Խաւարական լրագիրները Վիէն-
նայի տեսակցութիւնը փոխանգաւոր
են համարում մի քանի պետու-
թիւնների, մանաւանդ լատինա-
կան ազգերի համար: Այդ պե-
տութեան մամուլը չէ հաւատում,
որ աւստրո-գերմանական դաշնա-

նորան, այս անգամ բաղդը չուղեց յետ դարձնել
իր երեսը Աթանէսանց Գաւաթից:

Մանիշակի և Ստեփանի պատկան օրերը վերա-
հասան:

«Ուռն... ուռն... էյ, էյ, դէն դնայէք, ճանա-
պարհ բացէք, հարս ու փեսան գալիս են», գոռում
էր մակարաշի յատուրը, կայնելով իր բուխարա
մեծ փափախը դեմին, քարշ տալով իր ետեկից
մի քանի իր նման քաղցած մակարներին և գոռ-
նայի Պաշկին: Զուռնային էլ խօս կապ ու ձորից
դուրս էր եկել, շատ պինդ փիկուց աչքերը փը-
վել էլ և վրի դամարները մի մատնաչափ բարձ-
րացել: Այսպէս կ'որ ամբողջ մեծ ուռններով ա-
ռաջնորդում էր հարս ու փեսային դէպի փրկու-
թեան ապաստանարանը—կեղեցիկ:

Եկեղեցում կանգնած ժամանակին Մանիշակը
երբ նայում էր այդ իրան առեկ փեսացուն, մը-
տաբերում էր այն ծայրը, որ միջոյ հնչում էր իր
ականջին սիրումն էս քո փեսային: Շատ լաց լի-
նելուցն էր, թէ ինչպէս էր, յանկարծ հարմարեցու-
Մանիշակը ուշաթափ եղաւ և վաղ ընկաւ: Ամեն-
քը սկսեցին խառնվել: Մի քանիսը ջուր էին բե-
րում թափում հարսնացուի վրա, միւսները ականջ-
ներն էին քարշ տալիս, մի խօսքով բոլորն էլ գոր-
ծի էին, բայց Ստեփանից որ գոյնը կտրված մնա-
ցել էր չուարած: Եկեղեցին դառել էր Բաբելոնեան
խառնակութիւն: Քառանգան այնքան չէր ցաւում
Մանիշակի վրա, որքան որ մտածում էր թէ պը-
տակը գլուխ չը գայ իր պատկաւաբանը կը կորչի:
Եկեղեցում ներկայ եղողներից մի քանիսը աղջկայ
ուշաթափ լինելը ամօթխածութեան հետեւանք էին
համարում, մի քանիսն էլ ուրիշ դատողութիւն էին
տալիս: Վերջապէս մի կերպ պատկեցին և ճանա-
պարհ դրին:

Զէր անցել այս խայտառակ անցքից մի շարքով,
մի խումբ մարդիկ ամեն դասակարգից բաղկացեալ
տանում էին մի նոյն փողոցով ձեռներին մի դա-
գաղ: Սա Մանիշակի մարմինն էր: Նա տեսնելով
որ մահը մենակ կարող է փրկել իրան այդ ցաւից,
մտադրվեց վերջ դնել իր կեանքը անձնապաշտու-
թեամբ: Նա մի առաւօտ երբ բոլոր ընտանիքը քը-
նած էր, վերկացաւ, դուրս եկաւ և դողդոջուն ձեռ-
քերով մօտաւորաց զինքն պարսն որը առա-
ջուց պատրաստել էր և կախվեց: Թէ ինչ տան-
ջանք կրեց խեղճ Մանիշակը այն ժամին, երբ կախ-
վում էր արտասուքը աչքերին անիծելով իրա սե-
րերը, թողնում ենք ընթերցողի երեակայութեանը:

ՄԱՌԻՔ, ՍՕՍԻՍՏՈՎԻ լուսնը:
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ կարելի է գտնել Ը. Մ. ՅՈՒՐԻՆՕՎԻ
ԿՈՎ ԿԼԱՍԻԿՆԵ և անդրկովկասեան գլխավոր ՊԸՀՆԱՏՈՒՄ:
Ծախողներին ՆԵՇՆԱՅԻՐ .ՕՊԻՏՈՒՄՆ ԿԸ ԼԻՆԻ՝

13--25

13—20 (2)

Вышла въ нѣмецкомъ переводѣ г. А. Амирханянца лекція Григорія Арцруни «Объ экономическомъ положеніи армянъ въ Турціи.» Цѣна брошюры 25 копѣекъ.

2—5

Սօլօլակի, Վելիամինովսկայա փողոց, Իշխ.
Այնտուրնու տուն, № 11. 4—4

Типографія А. А. Михельсона.